

Dotyczy: Kosztów wynajmu pojazdu zastępczego
Do: Prezesów Zarządów Zakładów Ubezpieczeń
Członków Zarządów Zakładów Ubezpieczeń
Przewodniczących Komisji PIU
Cel: Informacja

Temat: **Uzasadnienie do Uchwały Sądu Najwyższego w sprawie wniosku Rzecznika Ubezpieczonych dotyczącego odszkodowania z ubezpieczenia OC w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia pojazdu nie służącego do prowadzenia działalności gospodarczej**

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do uchwały z 17 listopada 2011 r. stwierdza, że każdy przypadek zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego musi być rozpatrywany indywidualnie, a ubezpieczyciel jest zobowiązany wyłącznie do zwrotu kosztów celowych i ekonomicznie uzasadnionych. W opinii PIU, uchwała Sądu Najwyższego potwierdza stosowaną dotychczas przez ubezpieczycieli praktykę rynkową:

- Fakt, że kierowca wskutek szkody nie może korzystać z własnego samochodu, nie powoduje, że ubezpieczyciel musi automatycznie zwrócić mu koszty najmu pojazdu zastępczego
- Jeżeli właściciel pojazdu nie używał samochodu, używał go sporadycznie albo dysponuje innym samochodem nadającym się do wykorzystania, to najem pojazdu zastępczego może nie być uzasadniony
- Wydatki na najem pojazdu zastępczego muszą być celowe i ekonomicznie uzasadnione

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do uchwały z 17 listopada 2011 roku (III CZP 5/11) wyjaśnia, na jakich zasadach ubezpieczyciel odpowiada z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych za wydatki poniesione na najem pojazdu zastępczego w przypadku, gdy pojazd nie służył poszkodowanemu do prowadzenia działalności gospodarczej.

Sąd Najwyższy w odpowiedzi na pytanie, czy utrata możliwości korzystania z pojazdu wskutek jego zniszczenia lub uszkodzenia przez poszkodowanego będącego osobą fizyczną nieprowadzącą działalności gospodarczej stanowi szkodę majątkową, stwierdził w uzasadnieniu uchwały:

„Konsekwencją uszkodzenia (zniszczenia) samochodu jest obniżenie (utrata) jego wartości, natomiast utrata możliwości korzystania z niego nie powoduje samoistnie odrębnego uszczerbku majątkowego, odnoszącego się do tej rzeczy, niezależnie od jej przeznaczenia”

oraz:

„Również roszczenie o dostarczenie pojazdu zastępczego nie może być uznane za dopuszczalny sposób restytucji szkody majątkowej, polegającej na zmniejszeniu wartości pojazdu lub utracie jego wartości. Wyrównanie tego uszczerbku majątkowego następuje bowiem poprzez naprawę uszkodzonego pojazdu albo przez zapewnienie możliwości nabycia nowego pojazdu. Restytucja utraty możliwości korzystania z rzeczy byłaby niedopuszczalną restytucją szkody niemajątkowej”.

Sąd Najwyższy wskazał także, iż jeżeli poszkodowany poniósł koszty najmu pojazdu zastępczego, to wydatki poniesione z tego tytułu muszą zmierzać do ograniczenia (wyłączenia) negatywnych następstw szkody. Także nie wszystkie wydatki mogą zostać zrefundowane „istnieje bowiem obowiązek wierzyciela zapobiegania szkodzie i zmniejszania jej rozmiarów (art. 354 §2, 362 i 826 §1 k.c.). Na dłużniku powinien w związku z tym ciążyć obowiązek zwrotu wydatków celowych i ekonomicznie uzasadnionych, pozwalających na wyeliminowanie negatywnych dla poszkodowanego następstw, niedających się wyeliminować w inny sposób, z zachowaniem rozsądnej proporcji pomiędzy korzyścią wierzyciela, a obowiązkiem dłużnika”.

Sąd Najwyższy podkreślił także, że „nie jest celowe nadmierne rozszerzanie odpowiedzialności odszkodowawczej i w konsekwencji – gwarancyjnej ubezpieczyciela, co mogłoby prowadzić do odczuwalnego wzrostu składek ubezpieczeniowych”.

Sąd Najwyższy odniósł się również do kwestii korzystania przez poszkodowanego ze środków komunikacji zbiorowej. Uznał, że choć sama możliwość korzystania z komunikacji publicznej nie może być powodem odmowy refundacji kosztów najmu pojazdu zastępczego, to „używanie auta w sposób sporadyczny może z kolei uzasadniać celowość wykorzystania w sposób ekwiwalentny innego środka komunikacji”. Jednocześnie, jeżeli właściciel pojazdu nie używał samochodu albo dysponuje innym samochodem nadającym się do wykorzystania, to z zasady proporcjonalności może wynikać, że najem pojazdu zastępczego jest zbędny.

Przypomnijmy, że uchwała Sądu Najwyższego brzmiała:

„Odpowiedzialność ubezpieczyciela z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za uszkodzenie albo zniszczenie pojazdu mechanicznego nie służącego do prowadzenia działalności gospodarczej obejmuje celowe i ekonomicznie uzasadnione wydatki na najem pojazdu zastępczego; nie jest ona uzależniona od niemożności korzystania przez poszkodowanego z komunikacji zbiorowej.”

W załączeniu przesyłamy pełną treść uzasadnienia.

Polska Izba Ubezpieczeń